

LIST S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO

Štev. 10.—XXXI.

Junij 1930.

POLETJE.

Trn nagajivček.

b poti skozi gozd se je bahavo razrasel črni trn. Z vejami je grabil po okolici, da bi hitro malo opraskal sosedo.

Žal pa ni samo praskal, tudi ranil jih je in jim trgal nežne tkanine.

Nekega dne se je tako razposajeno veselil nove obleke, ki mu jo je obljubila pomlad, da je kar vse vprek zbadal. Ranil je prijaznemu cistrončku desno zadnjo tačico, strgal belinu belo svileni obleko, navrtal čašo male mrtve koprive, da se ji je med kar cedil po udih. Majhni penici je skoro iztaknil oko; zaupljivemu hrošču je pa kar prebodel oklep.

Še isto noč ga je doletela kazen za prešerno nagajivost.

Solnce je kmalu zatonilo. Bele megle so napajale žejno rastlinstvo z nočno vlago in zapirale nepoklicanim pogled v skrivnostni gozd. Priplesale so vitke vile, rajale po gozdu, se lovile okoli debel in stebel. Kadar so prišle mimo črnega trna, je poredno iztegoval dolge veje, da bi ujel nežno deklico. S srebrnim smehom so mu uhajale. Res je, da je raztrgal deklici tančico iz modrine neba, da je drugi vili razparal obleko iz srebrne mesečine, da je bežeči mladenci pokvaril rahlo tkanino, ki so jo migljajoče zvezde stkale iz zlatih las. Toda deklice so ga le posvarile in hitele naprej.

Priplesala je mimo črnega trna najmlajša vila, hčerka mogočne kraljice. Trn jo je nepremišljeno udaril in ranil. Rdeča kri je zalila beli obrazek, deklica je omedlela.

Zaplakale so tovarišice, onemel je gozd. Črni trn je prestrašeno skril trnje.

V tem je že priplavala mogočna kraljica in govorila tako:

»Ranil si najnežnejšo, najmlajšo vilo. Taka krutost ne zasluži, da bi se odevala v nežno pomladansko obleko. Nikdar več se ne boš veselil svežega zelenja. Nikdar več se ne boš bahal z belim cvetjem. Suhe, gole, trnjeve veje ti bodo štrlele v zrak!«

Črni trn si je zakril obraz. Mlada ranjena vila se je zbudila, smilil se ji je ubogi trn. Zaprošila je kraljico: »Mogočna mamica, usmili se ga. Saj je bil samo poreden, nepremišljen!«

Cvetke so pristavile: »Storil nam je že mnogo dobrega.«

Vijolica je zadehtela: »Skrival me je pod gostimi vejami.«

Palček je zažgolet: »Ponudil mi je udobno vejo za gnezdo in branil mi je mladiče.«

Mladi srobot je zaklical: »Meni je črni trn najboljša opora.«

Kosi so zažvižgali: »Ali ste že pokusili njegove črne češpljice. Nič boljšega v pozni jeseni, ko jih je že slana poparila.«

Kraljici se je nekoliko razjasnil obraz, ko je govorila: »Dobro, odpustim mu, če se mu posreči dobro delo, preden se zopet vidimo!«

Drugo jutro se je ves gozd ponašal s pisano pomladansko obleko. Trn se je trudil na vso moč, a ni mogel pognati niti najmanjše bele krpice niti zelenega lističa. — Žalostno je povetil dolge gole veje in premišljeval, kakšno dobro delo naj opravi. Izpraševal je sosede:

»Ljuba vijolica, naj te dvignem, da boš videla čez pot?«

»Hvala lepa, najrajši se skrivam!«

»Zlati metulj, počakaj, da ti zakrpam svileni obleko, dovolj imam šivank.«

»Saj sem jo že sam.«

»Gospa penica, kar odleti! Ti bom stražil dragocena jajčeca.«

»Hvala, jih moram greti.«

»Gospod jež, ali vam smem bodice očistiti smeti in suhega listja?«

»Hvala, to je najljubše delo moje ženke.«

»Draga čebelica, ali ti naj navrtam cvetno čašo, da ne boš iztegovala trudnega jezika?«

»Hvala, lepa hvala! Srkanje iz globokih čaš mi je največja slast.«

Nikjer prilike za dobro delo. Spokornik je še bolj povetil veje in se vdajal črnemu obupu.

Zdramilo ga je šepetanje onkraj pota. Pogledal je in ostrmel. Divja češnja se je odela v belo obleko in zdaj prijazno mahala spokornemu grešniku kraj pota:

»Bratec, bratec, ne obupavaj! Slušaj! Gozd si pomaga sam. Ne nudi toliko prilike za dobro delo. Le kadar pridejo tiste poredne živalce, je treba pomagati, braniti!«

»Katere?«

»Ah tiste, ki hodijo le po zadnjih nogah, s sprednjimi pa delajo škodo.«

»Poznam jih. Predobro jih poznam!«

»Pst! Glej! Pazi! Že gresta dve izmed najhujših! Že pobirata kamne. Ubogi ptički!« Češnja je hitro povescila vejice, da bi zakrila, kar je bilo na vejah.

V tem je že zaklical vesel glas: »Poglej! — Ne vidiš? — Ščin kavčevo gnezdo. — V rogovili pri deblu!«

»Aha, vidim, že vidim! Takoj bo na tleh.« In prvi kamen je letel med veje.

Črni trn pa je videl pred seboj le bose noge. Tiho je iztegnil dolge veje in zasadil močan trn v vsako peto.

Odskočile so noge. Po gozdu pa se je razlegal obupni klic: »Av! Av!« »Jojmene kača!« In bose noge so odhitele.

Ščinkavka pa je prihajajočemu skrbnemu samcu razburjeno pravila o veliki nevarnosti in o dobrem delu spokorne trnjolice.

* * *

Odleglo je črnemu trnu. Odleglo je pa tudi sosedom. Preveč se jim je smilila gola trnjolica sredi cvetočega gozda.

Z večerno meglo so priplavale vile. Prihitela je najmlajša. Iskreno je pobožala črni trn: »Ubožec, zaradi mene si trpel! Kraljica ti odpušča!«

Sleherne veje in vejice se je dotaknila z nežnimi prstki. Črni trn je takoj začutil, da se mu novo življenje poraja po udih. Kljuvalo ga je po koreninah, skominalo po vejah, pretegovale so se mu vejice. Brstelo in poganjalo je vso noč, odpirali so se popki.

Drugo jutro se je začudil gozd, ko je videl, da si je skesani trn tako hitro oblekel snežno belo, rahlo, dehtečo haljo veselja — in da se mu je posrečilo skriti trnje. On pa je obljubil, da bo obrodil toliko dobrih češpljic kakor še nikoli. Še celo na jesensko gostijo je povabil sosede.

Mi pa pojdemo v Ribnico!

*Mi pa pojdemo v Ribnico!
po lesena rešeta.
Tamkaj veliko kuhalnico
dala bo ribniška teta.*

*Bomo v rešetih nosili vodo,
jo iz naprstnikov pili,
a premešali s kuhalnico jo
in z dovtipi jo ribniškumi zabelili!*

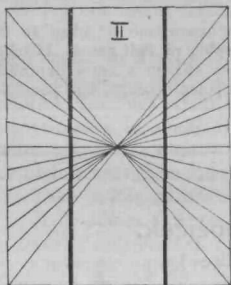
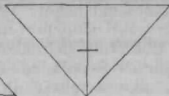
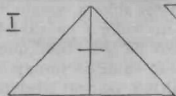
*Mi pa pojdemo v Ribnico
po lesena rešeta,
daleč je to korakov tri sto,
še čaka nas ribniška teta!*

Gustav Strniša.

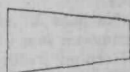
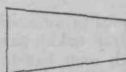
Kako nas vara oko . . .

O očesni in optični prevari govorimo takrat, kadar nekaj vidimo, česar v resnici sploh ni, ali bolj učeno povedano: optična prevara je vpliv na naše oko, ki ga povzroči okolica tistega predmeta, ki to prevaro sproži. Ti vplivi so včasih tako močni, da vidi oko čisto drugače, kakor pa je v resnici.

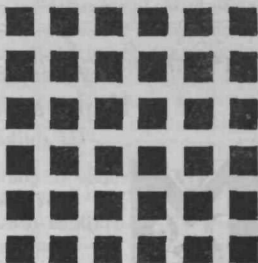
Največja taka prevara je premikanje nebesnih teles, solнца, lune in zvezd premičnic, ki je imelo za posledico v prejšnjih stoletjih, celo že za starili Egipčanov, znatne spore med zvezdoznanci (eni so trdili, da se vrtili solnce okoli zemlje, drugi pa, da se premika naša zemlja). Prav tako nas lahko vara voda potoka ali reke, če stojimo na mostu in gledamo nepremično

IV

V

v vodo. Ne traja dolgo in zdi se nam, da se prične most z vsemi predmeti, ki so na njem, premikati v nasprotno smer kot teče voda. Nadaljnji primer za prevaro premikajočih se teles nudita dva drug poleg drugega stoječa vlaka na kolodvoru. Ako se prične vlak, v katerem sedimo, premikati, skoraj vedno mislimo, da se je pričel pomikati poleg stoječi vlak, naš pa da stoji pri miru.

Druge prevare so velikostne prevare. Če opazujemo sliko I., vidimo, da je spodnja polovica pokončne premice v trikotniku daljša kakor zgornja, ali v obrnjenem trikotniku narobe. V resnici pa je mala vodoravna črtica ravno v sredini te premice.

Druga vrsta prevare, ki jo posebno dobro poznajo stavbeniki, je pa prevara smeri. Zaradi okrasov, črt in nastavkov na poslopjih ali pa tudi zaradi

poševne lege streh dobijo včasih tramovi, ki ležijo ravno kot ravnilo, izbočen ali upognjen videz. Natančni opazovalec lahko opazi na čelu marsikaterega poslopja to navidezno izbočenje. Tak primer nam predloči slika II. Skozi oba črna traka, ki ležita pokončno, so potegnjene v obliki zvezde črte, ki povzročijo, da se nam zdita oba traka navzven upognjena. Ti dve debeli črni črti sta seveda popolnoma ravni, o čemer se lahko vsak prepriča, če jih preizkusi z ravnilom.

Tudi perspektivne (daljnovidne) prevare niso redke. Te nastanejo zaradi tega, ker ne ležita oba očesa tesno drug ob drugem. Zato vidijo oči okolico od dveh strani; le enooki ljudje vidijo od ene točke in ne poznajo perspektive. Najnavadnejšo perspektivno prevaro nam nudi ogledalo. Zrcalo ulovi okolico za naš pogled na svojo gladko ploskev, nam pa prikaže sliko v zrcalu v perspektivi, in sicer zato, ker prenesemo nehoti sami slike v zrcalu tja, kjer jih upamo v resnici videti. Perspektivno prevaro vidimo na sliki III. Če bi vas kdo vprašal, kateri izmed treh črnih stebričkov na levi strani mosta je največji, bi gotovo odvrnili: »Zadnji!« Seveda, zdi se nam, da je najvišji, prvi pa najnižji. Toda če vzamete v roko ravnilo in jih vse po vrsti izmerite, boste videli, da so vsi trije enako veliki.

Razvrstitev likov v IV. sliki povzroči, da je desni geometrični lik večji kakor levi, ker se nam širina desne slike nehoti vidi večja in to zaradi zoženja leve slike proti desni. Če bi pa obrnili oba lika tako, da bi stali obe enako dolgi daljši pokončni stranici druga poleg druge, bi videli oba lika enako velika.

Na sliki V. vidimo, če celo sliko dalj časa opazujemo od blizu ali če motrimo en sam kvadrat, nekaj, česar na sličici sploh ni. Beli pasovi, ki teko med črnimi kvadrati, nam kažejo tam, kjer se stikajo s četverkotniki, temne sive lise. In čim bliže ležijo kvadrati drug poleg drugega, tem jasnejše vidimo te sive maroge.

Ali ni vse to res čudno?

ILKA VAŠTE-BURGERJEVA:

Hajki se smehlja možiček.

(Iz zbirke »Nove pravljice«.)

Mamica je položila Hajko v posteljico in ugasnila luč.

Skozi okno je posijal mesec naravnost v črna Hajkina očesca, in Hajka je vprašala:

»Mamica, zakaj se mi možiček smeje?«

Mamica je sedla na posteljico in pripovedovala:

»Možiček Mesec je božji stražnik, nebeški policaj.

Ko je bil še majhen deček, je živel na zemlji in bil prav poreden. Vedno se je jokal, kadar ga je mamica

devala spat.

Nekoč je močno kričal. Debele solze je točil in še v postelji ni prenehal tuliti. Mamica se ga je naveličala poslušati in je šla iz sobe.

Komaj je zaprla vrata za seboj, se posveti v sobi in pred čmerikavim dečkom stoji velik mož z dolgo belo brado. Bil je sveti Miklavž. Prijel je dečka, ga dvignil in rekel:

»Zdaj pojdeš z menoj! Bog te kliče.«

In dvignil je dečka na oblak in zletela sta proti nebu.

Kakor blisk sta letela. Zdajci je zažarelo vse naokrog. V silni luči je deček spoznal Boga Očeta na zlatem prestolu.

Bog Oče ga je strogo pogledal in dejal:

»Vedno si kričal, kadar bi moral iti spat. Odslej boš vedno čul, ne boš več zatisnil očesa! Stal mi boš ob strani in držal moje žezlo!«

Deček je moral stati ob božjem prestolu in čeprav je bil silno zaspan, ni mogel več zatisniti očesa. Žezlo, ki ga je držal v rokah, se je tako ostro svetilo, da ni mogel zaspati zaradi premočne luči. Deček je stal in gledal, kako je Bog delil dušam milost.

Nekoč pa stopi pred Boga dečkova mamica. Umrla je od žalosti, ker ji je izginil sinček, in prišla je v nebеса. Ko je ugledala ob božjem prestolu svojega otroka, ga je vsa srečna objela.

In prosila je:

»Ljubi Bog, ne bodi več hud na mojega dečka! Dovolj mu, da se vsaj včasih nekoliko naspi. Priden bo in lepo ti bo služil.«

Gospoda Boga je omečila mamičina prošnja. Odločil je:

»Naj bo, kakor želiš!«

Ukazal je svetemu Miklavžu, ki je najbolj vaje dolgi potov med nebom in zemljo:

»Pelji dečka proti zemlji in nastavi ga na pol pota med nebom in zemljo! Tam naj straži in gleda na zemljo ter mi sporoča, ako so otroci pridni in gredo radi spat, kadar mamice želijo. Vsak četrti teden pa se sme deček vrniti k mami v nebеса, da se odpočije in naspi. Ime naj mu bo Mesec in opravljal bo službo nebeškega policaja.«

Tako je Bog govoril in tako se je zgodilo.

Še dandanes stoji deček na poti med nebom in zemljo in pazi na otroke. Če vidi pridnega otroka, se mu nasmeje, tako ga je vesel.

Lahko ga vidimo, ker se mu obraz še vedno sveti od ostre luči božjega žezla, ki ga je nekdaj moral držati v rokah. Vsak četrti teden pa se nam skriva mesec. Takrat gre v nebеса spat k svoji mami.«

S paše.

Srēdi otavice
pasemo kravice,
bele ovčice
poley mejice,
črne kozice
poley stezice,
brhke konjičke

poley goričke,
ljubke žrebičke
poley vodičke.
To je veselja
vedno pri nas,
komur je dolgčas,
pride naj v vas!

Albin Čebular.

Iz čudežne dežele Amerike . . .

New-York, 15. maja 1930.

Predragi Zvončkarji!

toovo se me še spominjate, mene in mojega pisma, ki sem Vam ga pisal iz Japonske! Dolgo časa se Vam poslej nisem oglasil; danes sem pa vendarle prijel za pero in Vam pišem iz daljne Amerike, iz njenega glavnega mesta, kamor sem prispel pred par meseci.

Pripovedovati Vam hočem, kako je v tej lepi, toda tudi zelo zagonetni deželi. Za lenuhe tu ni prostora. Vsak dela in mora delati, da si zasluži denar. Tudi mladina! Koliko je tu otrok, ki hodijo v šolo in so dobri učenci, poleg tega si pa sami služijo kruh, recimo s prodajanjem časopisov, cvetic ali drobnih živil. Ti pridni dečki imajo celo svoje klube (društva), kjer se po dovršenem dnevnem delu zabavajo, igrajo in uganjajo sport. To seveda veste, da so Amerikanci veliki sportniki. Ti mladi fantki se tam nikoli ne sporečejo med sabo za vsako malenkost, temveč so resni in gojijo sport, predvsem boksanje, po vseh strogih pravilih te sportne panoge.

V velikih mestih te dežele vidite na cestah skoraj samo avtomobile in avtobuse. Konj velja tu skoro za svetovno čudo; promet s konjsko vprego je na nekaterih večjih cestah celo docela prepovedan. — Velika Fordova tvornica avtomobilov v Detroitu izdelava vsake štiri minute en voz, ki je zelo poceni, da si ga lahko privoščijo tudi manj premožni sloji. Celo dečki se že uče šofiranja in prav nič čudnega ni, če se pripeljejo včasih kar s svojim avtom v šolo.

Da imajo pri nakupovanju Amerikanci kar se le da veliko udobnosti, so urejene velike trgovine tako, da se kupci lahko pripeljejo s svojim vozilom tudi v prostor, kjer se prodaja blago, in kupujejo potrebščine udobno sedeči v avtomobilu.

V velikih trgovinah, kjer prodajajo živila, iščete zaman prodajalcev — ni jih! Živila so odtehtana in lično zavita zložena v velikih košarah z napisi. Stopate po prostoru z nakupovalno torbo, izbirate in vzamete, kar poželite. Pri izhodu je pa blagajna, kjer vam pregledajo, kaj ste si nabrali — samo plačate in greste. Ni vam treba čakati, da pridete na red; koliko pa prihrani tudi trdka, ker ji ni treba drago plačevati prodajalcev. V vseh večjih restavracijah in hotelih dobite kruh pri obedu popolnoma zastonj; vzamete si ga, kolikor vas je volja.

Amerika je zelo vroča dežela; zaradi tega vidite na vsakih petdeset korakov avtomate, iz katerih teče ledenomrzla voda. Kakor pravijo zdravniki, ni vedno priporočljivo piti mrzlo vodo, toda Amerikanci se malo menijo za to, kadar pripeka solnce neusmiljeno na tlakovane mestne ceste.

V mestu samem je nemogoče opraviti vse opravke peš, saj je samo glavna cesta New-Yorka, tkzv. Broadway (izg.: Brodvej), dolga trideset kilometrov. Amerikanci se vozijo zaradi tega vedno z avtobusi ali pa s podzemsko železnico. Ta železnica ima postaje vsakih 10 minut; celo brzovlake imajo pod zemljo, ki prevažajo potnike hitro iz enega dela mesta v drug del. Na postajališčih se vrata teh vozil sama od sebe odpro in zopet zapro, ko vlak nadaljuje vožnjo.

V hotelskih sobah imamo omare, ki se avtomatično razsvetlijo, kadar jih odpremo, da najdemo pri električni razsvetljavi vse, kar iščemo. Zjutraj dobi gost časopise zastonj v sobo in na umivalniku je pripravljen vsak dan nov košček mila. V teh velikih hišah uporabljamo namesto stopnic le dvigala, ki se ustavijo v vsakem desetem nadstropju; kajti poslopja so skoro vsa zelo visoka in na njih strehah so včasih urejeni prekrasni parki in vrtovi.

Kadar potujemo iz ene ameriksanske dežele v drugo, moramo biti pripravljeni, da bo vožnja zelo, zelo dolga. Toda ni prijetnejšega na svetu, kot voziti se v ameriksanskih vlakih. Vsi sedeži v vozovih so nameščeni tako, da gledajo potniki vedno v smeri vožnje in opazujejo skozi ogromna okenska stekla mimodrvečo pokrajino. Izvrstno se obeduje v vlakih, zvečer vam pa sprevodnik — zamorec pripravi, potem ko ste še prej prisostvovali kino-predstavi, snažno, borec posteljo.

Alkohol je v Ameriki prepovedana pijača, saj je pa tudi bolj zdravo, če pijemo le mleko, vodo ali sadne sokove. Tak ameriksanski sadni sok je izvrstna pijača. Škoda, da Vam je ne morem poslati, da bi jo pokusili! To bi se oblizovali, dragi moji Zvončkarji!

Še nekaj številčk Vam povem! New-York ima po zadnjem štetju približno 6,105.000 prebivalcev, to se veda brez predmetij. Teh 6 milijonov ljudi ima na razpolago 1,700.000 telefonov, katerih slušalke se dvignejo vsako minuto 190krat. Vsak dan potrebuje New-York za teh 6 milijonov ljudi 7 milijonov jajc. — Brzovozni tir, po katerem se vozi dnevno 5 milijonov ljudi do petih delov mesta, meri skupno 190 km. Največje poslopje v New-Yorku je trgovina z imenom Equitable Trust Company, ki jo obišče dnevno do 12.000 ljudi. V običajnem dnevnem prometu uporablja prevozna sredstva (omnibuse, podzemsko železnico) 9 milijonov ljudi, 945.000 ljudi se pa dnevno vozi rajši v najetih vozilih — v taksijih. Celo kupna dolžina vseh ulic v tem ogromnem mestu meri 7523 km, v teh ulicah je 250 hotelov, ki imajo 94.000 sob.

Kaj pravite k tem številkam? Ogromne so, kajne? Ameriksanski časopisi so velikanski, tako po velikosti, kakor po vsebini. Kar cele knjige, bi lahko rekli, saj imajo celo v navadnih dnevih po 50 strani in še več. Otroci in mladina imajo tudi svoje časopise, kakor Vi »Zvonček«. Videl sem jih in tudi čital; toda z mirno vestjo Vam lahko potrdim, da se »Zvonček« kar lahko kosa z marsikaterim od njih.

Končam. Ostanite vedno zvesti Vašemu »Zvončku« in bodite do prihodnjega leta kar najlepše pozdravljeni! V jeseni se spet kaj oglašim.

Vaš prijatelj

Nace Zaletel.

GRİŠA:

Na dnu jezera ...

(Pravljlca.)

borni koči ob jezeru je živila stara Meta, vdova po oglarju, z edino hčerko Majdico. Oče se je ožgal pred leti pri apnenici in umrl za opeklinami. Postarna mati je životarla z otrokom skromno iz dneva v dan, delala in molila.

Nekega dopoldneva je prala perilo v jezerski plitvini v bližini koč. Majdica je sedela medtem na bregu, nedaleč od nje, igraje se s travo in marjeticami, nakar je pričela loviti metulje.

Mati se je zbala za edinko in vzкликnila:

»Majdica, pazi, da ne padeš v vodo.«

A deklica jo je brezskrbno ubrala za velikim kačjim pastirjem, ki je sedel na bližnjo divjo potoniko.

»Pazi, Majdica, povodni mož preži z mrežo med ločjem v jezeru; bradati povodnjak, ki krade otroke.«

»Ne bojim se ga. Povodni mož je ljubezniv dedek in dobro se godi malčkom v njegovem jezerskem gradu. Sanjala sem o njem.«

In deklica se je sklonila nad vodo, da bi utrgala veliko vodno peruniko.

»Dete, pazi, da ne pridejo iz jezera hudobne vodne vile in te ne odneso s seboj v svoj vilinski grad.«

»Ni me strah pred vodnimi vilami, mamica. V njihovem kristalnem gradu je krasno in veselo kakor v raju. Zlati lestenci visijo od stropa in bele žene plešejo noč in dan v razsvetljenih dvoranih.

»Čuj, Majdica. Smrt bo prišla pote, bela, koščena starka, ako ne boš slušala svoje matere. Pojdi k meni, dete.«

Majdica pa ni mogla več odgovoriti. Trenutek prej je priveslala z gibčnim repičem k obrežju čudovita zlata ribica in pomežiknila deklici s svojimi bisernimi očescem. Majdica je segla po njej, da bi jo ujela. Ali zlata ribica se je bliskoma umaknila in Majdica, ki se je iztegnila za njo, je izgubila ravnovesje in izginila pod svetlo površino. Šop dolgih, zlatih las se je za hip prikazal na površju, zamolklo grgranje, in veliki, nepravilni vodni kolobarji so zaplesali nad utopljenko. Zlata ribica jo je odvedla s seboj na dno jezera.

Kmalu nato se je vrnila mati, ki je baš razobesila perilo na sušilnem drogu pred koč. Ker ni bilo Majdice na prejšnjem mestu, je mislila, da je odšla v koč. Pohitela je v sobo in zaklicala:

»Majdica, kje si?«

Grobna tišina se je odzvala njenemu klicu. Vdovi je zatrepetal srce: »Majdica je v gozdu.«

Stekla je v bližnjo šumo, švigala z očmi na vse strani in kričala, da je odmevalo od smrek in bukev:

»Majdica, pridi, kosilo je pripravljeno.«

A Majdica se ni oglasila in kosilo se je ohladilo pozabljeno na ognjišču.

Materi se je stemnilo pred očmi. Brez sape in opotekaje se je pritekla domov, iskala in klicala, da se je smilila golobom pod streho in radovednim zajčkom v zelenem grmičju. Pretresljivo vpitje je prodrlo celo na dno jezera, kjer je živila zlata ribica. Zasmilila se ji je nesrečna mati in sklenila je, da jo potolaži.

Pod večer, ko je zatonilo zlato solnce in so zaplahutale črne, strahotne sence na jezernici, je klečala nesrečna Meta na mestu, kjer se je predpoldne igrala njena Majdica. Obupno je vila roke:

»Tolažnica žalostnih, usmili se me. Umrli bom od žalosti.«

In Tolažnica se je ozrla z neba proti jezeru.

Tisti trenutek je priplaval zlati ribica na mesto, kjer je ihtela Majdina mati. Pomežiknila je z bisernim očescem in izpregovorila: »Slišala sem tvoje klicanje na dno jezera in čula ga je Tolažnica žalostnih na nebu. Ker si bila vedno poštena in pobožna, si zaslužila usmiljenje. Hčerke sicer ne boš pri klicala iz groba na dnu jezera, kamor sem jo odvedla, ker ni slušala matere, ali vsak trenutek jo boš lahko videla v njenem novem bivališču. To ti bo olajšalo materinsko bridkost. Vzemi tole »čarobno oko« (zlati ribica je zavihtela s prožnim repičem drobno zrcalno lečo in jo vrgla začuden materi naravnost v predpasnik), in kar darkoli boš žalostna, poglej skozenjo in zagledala boš izgubljenega otroka.« Po teh besedah je zlati ribica izginila v globino.

Meta je ostrmela od presežnega neččenja. Začutila je, da jo rana bridkosti ponehava peči. Radovedno je prijela blesteče zrcalce in ga nastavila pred desno oko.

In glejte čudo:

Na dnu jezera je stala sredi bisernih školjk in zelenega ločja koč, podobna na las oglarjevi hiši. Poleg koč je stala kopica oglja in drevje je raslo natanko tako kakor na jezerskem obrežju. Še več: pred kočjo je sedela v zeleni travi zdrava in vesela njena mila, ljubljena Majdica in se igrala z marjeticami in metuljčki. In materi se je zazdelo, kakor da bi bila pri hčerki na onem svetu, in bolečina je izginila iz njenega srca. Potolažena je odšla v kočjo in se iskreno zahvalila Tolažnici žalostnih. Legla je v posteljo in se mudila v sanjah vso noč pri ljubljeni hčerki in nepozabnem očku. Ko se je zjutraj prebudila, je segla naglo po čudežni leči in pogledala skozenjo. Videla je vse tako kakor prejšnji večer. Priporočila se je Tolažnici in odšla na delo. Vedno je imela pri sebi »čarobno oko« in kadar se ji je stožilo po hčerki, je pogledala skozenj in srce se ji je umirilo.

Pozneje ji ni bilo treba jemati s seboj čarobnega zrcala. Samo spomnila se je nanj in dobila je tolažilni privid. V sanjah in bedečo jo je spremljala čudežna prikazen do smrti.

Ferdinand Ossendowski: Življenje in prigode male opice. (Dnevnik šimpanzke "Kaške")

Drugi dan pohoda.

Prenočili smo, potem smo šli dalje.

Ko je solnce stalo visoko, smo skočili z dreves. Gozda je bilo konec. Pred nami je ležala, kamor je seglo oko, ravnina, pokrita z visoko travo in grmovjem. Tu pa tam so se dvigali vrhovi palm. V daljavi so se odražali sinji griči. Atek in Kir sta tiho brundala.

Naša čredica se je zgrnila. V sredi so šli otroci, obkroženi od mater. Mlajši brambovci so tekali ob strani. Vodniki so nekoliko korakov pred nami pazljivo ogledovali okolico. Od časa do časa so oprezno vzklikali.

Na ravnini sem videla pasoče se bivole, velike, sivkaste, in male rjavkaste antilope. Te so bežale pred nami...

S šumom kril in presunljivim krikom so iznenada vzletele nam izpred nog jerebice in pegatke. Ta nepričakovani šum nas je prestrašil. Razlegli so se kriki samic in jok otrok.

Vodniki in brambovci so nas mirili s tihim mrmranjem... Pomikali smo se naglo. Nismo ne pili in ne jedli.

Pred mrakom smo morali dospeti do gor. Rastle so iz zemlje. Postajale so vse višje in temnejše.

Opoldne niso bile več sinje, temveč črne. Pred solnčnim zahodom — rdeče-sinje. Poslednji škrlatni bleski so ugašali na nebu, ko smo dospeli k cilju. Ustavili so nas na velikih prelomih skal. Vodniki in brambovci so si ogledali naše novo ležišče. Naposled so se vrnili in nas vodili dalje.

Včeraj smo prenočevali v luknjah. To so globoke odprtine v gorah. Strehe so bile iz kamenja. Bilo je trdo in neugodno. Plakala sem glasno. Čutila sem neznosno bolečino v bokih. Pri vsakem premikanju se je zadiralo v telo ostro kamenje... Hrepenela sem po naši kočici, kjer je bilo postlano s puhom in mehko travo.

Zvečer je nekaj grozno grmelo in se bliskalo. Bila sem zelo nesrečna.

Množica antilop je begala po ravnini in pulila svežo, sočno travo. Sloni so stezali svoje rilce ter trgali z dreves mlado listje in blede zelene mladike.

Ponoči je nad zemljo iznova nastal vihar. Nalivi so divjali do ranega jutra. Bliski so švigali in po nebu se je valil grom. Od grmenja se je lomilo kamenje od gorskih vrhov in s truščem padalo navzdol. Trepetala sem od strahu in mraza.

D a n n e v i d e n i h s t v a r i .

Sedaj ne hodimo več na vodopoj. Pijemo vodo, ki se zbira v kotanjah skal.

Brambovci zapuščajo jame ob solnčnem vzhodu. Gredo na savano, da nam znosijo živeža. Sadja o tem času ni nobenega. Dež in viharji so ga pometali z dreves.

Sedaj se hranimo s svežimi mladikami bambusov, s koreninicami rastlin z velikimi listi, še celo s svežimi, napol razvitimi listi.

Zelo ljubim mlade bambuse! Diše mi kakor najslajše banane.

Bambusi niso sladki, toda zelo okusni in redilni.

Danes smo bili lačni do mraka.

Naši brambovci so šli kakor navadno po plen, pa so se takoj vrnili.

Atek in Kir sta tiho in svarilno mrmrala. Velela sta nam, naj dobro prežimo v najtemnejših kotih.

Iz svojega skrivališča pa sem vendar videla savano.

Nič novega nisem opazila na njej. V oddaljenosti je krožila precejšnja čreda slonov. V podnožju gor so se pasli bivoli in antilope.

Očividno pa se je vendar moralo v bližini nekaj dogajati.

Stari bivoli-vodniki so vsak hip obračali svoje glave proti džungli. Strigli so z ušesi, vohali in glasno puhali.

Antilope so se tudi vznemirjale. Samci so stali z dvignjenimi glavami nepremično, pazljivo.

Sloni so naglo hiteli proti globoki soteski. Vlekla se je v bližini naših gor in bila vsa zarasla z mladim, gostim gozdom.

Ogromne živali so šle z dvignjenimi ušesi. Dvigali so rilce in s hruščem vdihavali zrak.

Vendar nisem mogla ničesar opaziti na savani.

Prve so se dvignile pazljive, rjave antilope. V divjem begu so hitele k palmovi gošči.

Od džungle je prihitela s plašnim krikom jata papig.

Iz visoke trave so se dvignile jerebice in planile v grmovje.

Tišina je legla naokoli.

Vsaka živa stvar se je skrila in prežala.

Iz oddaljene hoste so se prikazovale druga za drugo čudovite prikazni.

Nikjer v džungli nisem videla nič podobnega.

Bile so podobne nam — šimpanzom. Vendar so šle po dveh nogah, ne po štirih, kakor delamo navadno mi. Ori-Ori je včasih, ko se je norčeval, hodil tako, podpirajoč se s palico. Neznana bitja so imela kratke roke, ki niso segale do tal kakor pri nas. Bila so črne barve, dasi niso imela na čelu las. Šla so pokonci, a na glavah so nosila nekake cule, bele in zelene.

»To so — ljudje!« je zašepetal »striček«, približavši se mi. »Oglej si jih dobro, mala Ket! Glej, da te nikdar ne uzró njihove oči...«

»Zakaj?« sem vprašala tiho.

»Zato, ker takrat se ne povrneš več k mamicil!« je odgovoril.

»Smrt?« sem vprašala.

»Nekaj podobnega, še celo hujšega...« je zašepetal. »Toda glej, glej! Vidiš? Črni ljudje — to so zamorci, prebivalci te zemlje. Aha! Je tudi beli človek! Pričakoval sem kaj takega... Nosijo ga črni...«

»Beli človek ni prebivalec te zemlje?« sem vprašala »strička«.

»Ne! Oni imajo vsi svoja stanovanja za morjem,« mi je razjasnil. »Poglej sedaj!«

Dvajset črncev je stopilo na savano. Za njimi so sledili štirje drugi. Nosili so na rami dva droga. Sredi drogov je ležala postava v beli obleki.

Spoznala sem takoj klobuk, suknjo in hlače... Popolnoma take, kakršne je imel Ori-Ori, samo bele.

Eden izmed zamorcev, gredočih na čelu pohoda, se je naglo sklonil k zemlji. Vsi so se ustavili. Zamorec je stopil k ležečemu človeku v beli obleki. Nekaj je govoril in mahal z rokami.

»Aha!« je zašepetal »striček«. »Kaže belemu človeku sledove slonov...«

Ležeča postava je stopila na zemljo in si ogledala sledove.

Za hip se je nekaj zabliskalo v rokah belega človeka.

Za zamorcem, ki je stopal pred njim, je šel proti nam, oprezno stopaje med grmovjem.

»Ali vidiš ono bleščečo se palico v roki belega človeka?« je vprašal »striček«. »To je puška! To bo zabava! Glej in ne kriči, mala Ket! Stisni zobe in — molčil«

Minilo je precej časa, preden sta se približala zamorec in beli človek našim skalam.

Sedaj sem razumela vse.

Na zemlji, vlažni in razmehčani, so se videle globoke jame. Bili so to sledovi, ki so jih zapustili sloni. Na močvirnati zemlji so se globoko pogrezale noge težkih velikanov. Kjer so prehajali, tam so povsod ostajale te globoke udrtine.

Vsak bi lahko mogel razumeti, da so komaj odšli. Voda je curljala v jamice in jih ni mogla še napolniti.

Ljudje so šli mimo naših skal. Bližali so se soteski.

Zbežala sem za »stričkom« iz jame. Skrila sva se za skalami in sva gledala.

Beli človek je odhitel na dno soteske. Obstal je za debelim drevesom. Zamorec je splezal na navpično steno, ogledoval in prisluškoval. Tiho je zažvižgal. Beli človek je napravil znamenje z roko.

Črni je naglo zbežal, obkrožil sotesko in začel bežati na dno z nasprotni strani. Vzklikal je in glasno žvižgal.

»Jaz tudi znam tako žvižgati!« je ponosno povedal Ori-Ori.

V tem so kriki in žvižganje splašili slone. Opazila sem, da se začnjenjajo prikazovati iz gostega grmovja. Strašno so dvignili ogromna ušesa in so šli z naprej stegnjenimi rilci.

Vedno bolj so se bližali belemu človeku, ki je prežal za drevesom. Ne da bi ga videli, so prišli na neveliko gozdno jaso. Obstali so, obrniviši glave k zamorcu, ki je šel od daleč za njimi, in poslušali.

Beli človek je naglo dvignil puško do rame.

Zgodilo se je nekaj nenavadnega! Zadrgetala sem in kriknila na glas.

Iz puške se je zabliskalo in grom je stresel ozračje.

Eden izmed slonov, največji, z grobimi, gori zapognjenimi čekani, je naglo pokleknil. Za hip se je s silo skušal dvigniti. Vendar se je zamajal in padel na bok.

Cela čreda, trobeč zamolklo in skrbno, se je razpršila na vse strani.

Metali so se in s treskom so padala zadeta drevesa in teptano grmovje.

(Dalje v prihodnjem letniku.)

Tri imenitne reči — vsak jih lahko naredi!

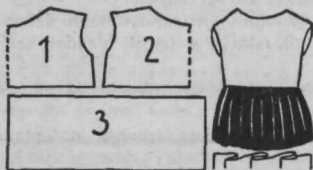
I. Prvak na drogu.

Prerišite povečano sliko 1, 2 in 3 na močno lesenko ali še bolje na tenko deščico za rezljanje in jih izrežite, oziroma izžagajte (številko 1 in 3 po 2krat), pa dobite telovadca! Slika A vam da (2krat izžagana) obe pokončni stojali za drog, ki ju zvežite z dvema žebličkoma z izžagano vmesno deščico B skozi četverokotno luknjico (v deščici A), zaznamovano s križcem tako, da se oba dela lahko premikata.

Namesto droga potegnite skozi obe luknjici na vrhu deščic močno vrvco, na kateri naj visi strunni telovadec. Kako napeljete vrvco skozi stranske opore droga in skozi roki prvaka, vam kaže slička C.

Ako stisnete sedaj obe stranski opori pod vmesno deščico B skupaj, se vrvca napne in premakne moža na drogu tako, da nam napravi najlepši večtoč naprej in nazaj tako dovršeno, kakor ga ne more bolje napraviti v resnici noben telovadec, še naši ponosni Sokoli ne, ki se te dni tako odlikujejo v kraljevskem Beogradu.

II. Modni kotiček za punčko.

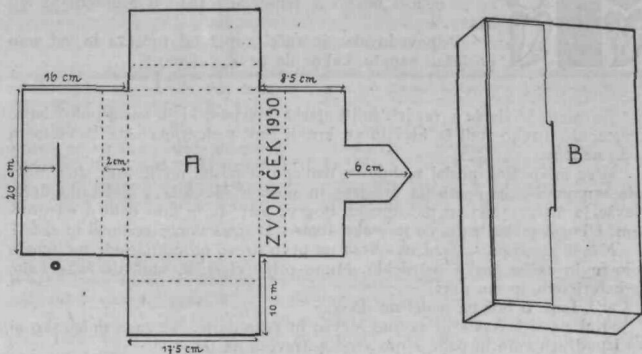
Pa še nekaj za naše mlade čitateljice! Oblečnice z nabranim krilcem! Oblekco izdelate v dveh barvah: ži-votek iz bele tkanine, krilce pa v rdeči barvi, ali pa vse skupaj v dveh takih barvah, ki se ujemata med seboj. Številki 1 in 2 sta dela života in ju izrežete iz zganjenega blaga (črtkaste črte pomenijo, kje se blago zga-

ne); številka 3 je pa krilce (izrežite 2krat). Krilce morate nabrati (plisirati), to se pravi, položiti na zgornjem robu v gube.

Ko vse delce sešijete, imate prav mično, moderno letno oblačilce za punčko!

III. Ovojček za »Zvonček«.

Gotovo ste z največjo nestrpnostjo in veseljem pričakovali vsak mesec novo številko vašega lista »Zvončka«, saj ste našli v njem vedno toliko lepega in zanimivega o naši širni domovini in o tujih krajih, o naravnih pojavih in o tehniki. Čitali ste zanimive povestice in čarobne pravljice; smejali ste se smešnicam, bistroumno ste reševali zamotane uganke in zagonetke, pa tudi risali in slikali ste. Pa ne samo to! Še svoje lastne vrstice imate natisnjene v kotičku dobrega g. Doropoljskega. Zato zasluži list, da ravnate z njim lepo in da ga uvrstite, kakor druge vaše knjige, v knjižnico, in sicer na najlepše mesto.

S to številko je zagledala beli dan zadnja številka letošnjega letnika. Kam pa sedaj z »Zvončkom«? Nekateri od vas ga poneso h knjigovezu, da vam ga lično zveže, da boste imeli potem še več veselja z njim. Napravil vam bo iz teh desetih zvezkov prav lepo knjigo.

Pri marsikaterem naših prijateljkov, ki je malce površen, je list gotovo že kaj raztrgan, malo zamazan in zmečkan. Tisti pa, ki je bolj natančen, ga je pa zlagal na svojo knjižno poličko, oziroma v predalček ali pa ga je spravil tako, da ne bo nikdar več zagledal solnca. Tudi to ni pravilno! Koliko veselja bi lahko napravili z »Zvončkom« tudi drugim ljudem, sestricam, bratcem in znancem. Žato naj bo list vedno na vidnem mestu, da vsak, ki ga zagleda, takoj vzkligne: »Aha, Zvonček!« in tudi malo pokuka vanj.

Za tiste torej, ki »Zvončka« ne utegnejo dati vezati, prinašamo v naslednjih vrsticah ne težko delo, ki ga vsak prav lahko izvrši sam in se s tem hvaležno oddolži »Zvončku«, ki mu je vse šolsko leto nudil toliko veselja in zabave. Povedati vam torej hočemo, kako si napravite tak ovojček sami!

Košček lepenke, ki ni treba, da je zelo debela, ima gotovo vsak izmed vas doma. Na to lepenko si narišite lepo z ravnilom sličico A in jo izrežite (mere v centimetrih morajo biti natančne!), črtkaste črtice pa samo zarežite

z nožem, da lepenko na teh mestih lahko upognete. Izgotovljen in sestavljen ovojek je tak, kakor ga kaže slika B. Če potem še spretno napišete ali narišete z debelimi črkami naslov »Zvonček 1930« (tudi z barvicami), imate prav lično knjigo za vašo knjižnico.

JOŽE BAJDA:

Mévše.

tisto o Mévšetu sem vam hotel povedati. Pa saj ste jo morda že čuli? Pri nas doma smo jo znali vsi, in še prav natanko znali od besede do besede. Pozimi smo sedeli zvečer najrajši v temi v »ždičih« (ograjenih klopeh) ob peči in si pravili pravljice. Starejši smo pripovedovali mlajšim. In ko smo si povedali že vse, ki so nam prišle na um, se je oglasil nekdo iz teme: »Pa tisto o Mévšetu še enkrat...«

Pripovedovalec je začel zopet od začetka in vsi smo poslušali napeto, kakor da prvič čujemo.

Za vasjo je živela v razdrti bajti starka Marjeta, ki je imela poleg bajte s slamnato streho tudi še hlev in en kravji rep v njem, pa sina Mévšeta in hudo naduho.

»Res mi je Bog poslal naduho v nadlego, a poslal mi je tudi sina Mévšeta v pomoč«, je pomislila Marjeta in poslala Mévšeta v gozd po drva. Mévše je mater Marjeto rad ubogal. Bog ne daj, da bi kdo trdil o nasprotjem! Ubogal je, kaj zato, če je vsako stvar s svojega konca razumel in začel?

Mévše gre torej v gozd in spleza na prvo drevo ob cesti. Sede na debelo vejo in jo začne žagati pri deblu. Mimo pride ciganka, vidi, da žaga vejo, na kateri sedi, in mu pravi:

»Ej, fant, ti boš pa padel na tla.«

»Kaj pa ti le veš!« jo zavrne Mévše in žaga dalje. Ne žaga dolgo, ko si res izpodžaga vejo in pade z njo vred z drevesa na tla.

»Kdo bi si mislil, da ciganka vse ve,« godrnja in se pobira s tal. Seveda bi sedaj rad zvedel še marsikaj drugega od ciganke. Posebno ga mika zvedeti, kdaj bo umrl. Teče za ciganko, jo dohiti in vpraša:

»Ker si vedela, da bom padel z drevesa, mi še povej, kdaj bom umrl?«

»Ko boš trikrat kihnil,« mu razloži ciganka.

Na poti domov je Mévše prvič kihnil. Ustrašil se je in pohitel, da ga smrt že na poti ne dohiti. Ko pa pride domov, ga pošlje mati Marjeta v mlin po meh moke. Na poti v mlin je Mévše v drugič kihnil. Ko pa je napravil, otovorjen z mehom moke, par korakov iz mlina proti domu, je kihnil — v tretjič. Noge so mu klečnile v kolenih, mrzel smrtni pot ga je oblił. Od samega strahu in pa, da ne bi stoje umiral, se je z mehom vred zrušil na tla:

»Kar je, je; umrl sem...«

Meh je počil radi padca in moka se je razsula po tleh. Prišla je mlinarjeva svinja in jo žrla. Mévše že ni več poiskušal vstati, le še drl se je na vse grlo:

»Če bi bil jaz še živ, bi mlinarjeva svinja ne žrla naše moke.«

Takšen je bil Mévše.

Nekoč je zopet tole pogodil. Mati Marjeta ga je poslala k botri po skuto, ker bi naslednji dan z delavci popravljali pot.

»Kaj pa, če bi delavcev ne bilo treba in bi pot kar sam popravil,« si je mislil Mévše domov grede in zamazal sproti s skuto vse luknjice v cesti. Domov je prinesel seveda prazno ruto.

»Kje pa imaš skuto?« ga vpraša mati Marjeta.

»Ni je več treba in tudi delavcev ne, saj sem sam zamazal s skuto že vse luknjice na poti,« ji razloži Mévše.

* * *

Pa še eno. Nekoč gre mati Marjeta z doma in pusti v loncu na ognjišču nedokuhano kosilo — zelje. Mévšetu naroči naj zabeli zelje, ko bo v loncu vrelo. Kakor mu mati ukaže, Mévše tudi napravi, le da raztopi v največji ponvi vso mast, ki jo je imela mati Marjeta pri hiši, in zabeli z njo vse zelje: tisto v loncu in tudi vse zeljnate glave, ki so rastle na njivi pred hišo.

»Tako, sedaj pa materi ne bo treba več beliti zelja, zabeljeno je enkrat za vselej,« modruje Mévše zadovoljen sam s seboj.

* * *

Gospodinjstvo je bila sploh njegova stroka. Drugič gre mati Marjeta od doma in mu naroči, naj nakrmi kravo in skuha polente v kotlu na ognjišču. Ko mati odide, se Mévše koj loti dela. Iz hleva prižene kravo Lisko pred hišo, da bi se napasla. Pa opazi, da poganja na strehi bajte najlepša trava in mah, kjer je se Liska najprej napasla ter bi se on čimprej lahko posvetil gospodinjstvu — kuhanju polente. Ker sloni streha na breg, spravi Lisko z laskoto na njo, da se po njej pase.

Pa glej jo, bistro glavo! Česa se Mévše ne domisli?! Čemu bi on moral stati Liski ob strani, ko se pase na strehi? Konopec, na katerem je privezana, podaljša skozi dimnik do ognjišča. Tu se z njim trdo priveže okrog pasu in se mirno loti kuhanja polente. Ognjišče je bilo odkrito, s širokim ter nad njim odprtim dimnikom, kakršna so danes ponekod po gorah, zato je svoj načrt z laskoto izvedel.

Vse je šlo v najlepšem redu in polenta bi bila kmalu že kuhana, da ni švedrasta Liska na strehi nerodno stopila. Ko najlepše muli travo in mah, se ji spodrsne, da zdrči s strehe in obvisi na vrvi z dvignjenima sprednjima ter komaj dotikajoča se tal z zadnjima nogama. Lahko si mislite, da je ta Liskina nesreča povzročila tudi v kuhinji zmedo. Mévše, ki je bil zvezan z njo s konopcem skozi dimnik, je zletel kot ptič visoko v dimnik in obvisel tako v dimu in v sajah. Ker je bila Liska težja od njega, ga je nehote držala v tem neugodnem položaju.

Kdo ve, kako bi se vsa stvar končala, da ni prišla mati. Tedaj se je namreč ta nerodna zadeva razpletla takole:

Mati Marjeta je zagledala Lisko, visečo na konopcu s strehe navzdol. V strahu, da se zaduši, je urnih pet prihitela k njej in prerezala vrv, da je žival padla na tla. V kuhinji je istočasno seveda tudi nekdo padel iz dimnika v kotel. Mévše je bil, ki je priletel prav na sredo polente.

* * *

Za konec pa še tisto, kako je izbiral Mévše nevesto.

»Stara sem, oženiti se moraš,« mu je rekla nekega dne mati Marjeta.

»Saj bi se, a neveste ni,« je žalostno odkimal Mévše.

»Za to se boš moral pa že sam pobrigati. Ali ne vidiš, kako mečejo fantje oči za dekleti. Še ti tako stori. Tisto, na kateri ti obvisi oko, zasnubi,« ga uči in bodri mati Marjeta.

Mévše, ki je mater vselej rad ubogal, se tudi sedaj ni obotavljal. Ko so v vasi klali, je pobiral vse mogoče živalske oči, dokler se mu ni zdelo, da jih bo dovolj. Tedaj je zlezel v nedeljo po veliki maši na kor in spuščal oči na dekleta in ženske, ki so odhajale iz cerkve. Cerkev je bila že prazna, a njemu se oko ni ustavilo še na nobeni. Zadnje je šlo iz cerkve staro, šešpavo ženšče z veliko grbo na hrbtu. Še pri zadnji je Mévše poizkusil srečo. In glej, oko, ki ga je spustil s kora, je obtičalo na starkini grbi.

Tako je Mévše celó nevesto našel.

Ribič in njegova žena.

(Francoska pravljica.)

Živel je nekdaž ubog ribič, ki je bil v službi zelo hudobnega gospodarja. Ta ga je slabo plačeval in razen tega hudo karal, kadar je bil ribji lov slab. Če pa je bilo neugodno vreme in ribič ni mogel na morje loviti ribe, se je včasih dogodilo, da je moral s svojo ženo stradati, ker mu zli gospodar ni hotel posoditi denarja za ta čas.

Njegova žena mu je večkrat dejala:

— Oj, če bi bila le tako bogata, da bi si mogla kupiti lasten čoln. Potem bi ti lovil ribe in jih sam prodajal na trgu. Tako bi bila manjša reveža kot sva sedaj.

Ribič in njegova žena sta štedila, kolikor je bilo mogoče, jedla sta slabo in malo. Toda vse je bilo zaman: komaj sta prištedila majhno vsoto denarja, že je prišlo slabo vreme in ribič ni mogel na morje loviti. In tako je vse porabil, kar si je bil z veliko težavo prištedil. To se je godilo leto za letom in uboga človeka sta si večkrat žalostno dejala:

— Prej bova umrla, preden bova imela lasten čoln.

Nekega dne vstane ribič, kot je bila njegova navada, zelo zgodaj zjutraj in zapazil, da je njegova velika košara, ki jo je jemal s seboj na lov, polna najlepših rib. Kot po navadi je bil pustil košaro v kuhinji poleg peči. Nikakor si ni torej znal razložiti, kdo bi mu bil naložil po noči ribe v košaro. Še bolj se je pa začudil, ko je opazil na košari listek z napisom:

Vsako noč bo košara polna, tako kot je danes. Na ta način si boš kmalu lahko kupil svoj čoln, toda samo pod pogojem, da niti ti niti tvoja žena ne bosta skušala nikoli zvedeti, kdo da sem.

Ribič je te ribe prav dobro prodal, kajti bile so velike in prvovrstne, in njegova žena je skrbno spravila v skrinji denar, ki ga je prinesel domov. Kot je bilo obljubljeno na listku, je bila košara vsako noč napolnjena z najlepšimi svežimi ribami. Tako se je že čez nekaj tednov nabralo v ribičevi skrinji toliko denarja, da je slednjič mogel kupiti svojo barko. Izpolnila se mu je srčna želja.

A kljub temu je bila njegova košara vsako jutro polna svežih rib, ki jih je prodajal poleg onih, ki si jih je sam nalovil. Samo ob sebi se razume, da sedaj ni več služil prejšnjemu hudobnemu gospodarju, temveč je bil sam svoj gospod. Tako je imel vedno več denarja: skrinja je že bila polna srebrnikov in zlatnikov. Ribič in njegova žena sta postala zelo bogata in ničesar jima ni manjkalo. Začela sta se lepo oblačiti in zgradila sta si celo novo hišo sredi velikega vrta, v katerem je žena nasadila mnogo zelenjave in lepih cvetk.

Kmalu pa je ribič zapazil, da je njegova žena vedno bolj zamišljena, kot bi jo nekaj skrbelo. Mislil je, da ima kakšno skrivno željo, kateri ne more zadovoljiti. Zato jo je slednjič vprašal, kaj da ji je. Priznala mu je tedaj, da jo že več tednov muči silna želja, spoznati onega, ki jima vsako noč napolnjuje košaro z ribami.

— Neumna sva, je dejala, da se za to stvar ne zanimava. Skrijva se zvečer za zastorom in tako bova pač lahko neopaženo videla, kdo nama prinaša ribe.

— Bodi no pametna, ji je odgovoril mož. Edina stvar, ki jo neznani dobrotnik zahteva od naju, je, da se ne zanimava zanj. To je vendar lahko. Če noče, da bi ga poznala, pustiva ga pri miru, čemu bi delala proti njegovi volji?

Toda njegovo dopovedovanje je bilo odveč. Ženske so pač preveč radovedne, pa tudi svojeglavne. Ribič se je le redko prepiral z ženo, toda vsakokrat je on odnehal, čeprav žena ni imela prav, to pa samo radi ljubega miru. Tako se je zgodilo tudi to pot: žena ga je toliko časa prepričevala, dokler ni bil sit njenega besedičenja in se ji je vdal.

Mesto da bi šla zvečer spat, sta obesila v kuhinjo veliko zagrinjalo na ta način, da sta izza njega dobro videla košaro, ki je stala poleg ognjišča. Polna luna je sijala skozi okno in v kuhinji je bilo svetlo kot po dnevi.

Počasi so tekle ure. Ribič je bil ves dan na morju. Bil je tako truden, da je komaj držal oči odprte, zato ga je žena večkrat vščipnila v roko, da ni zaspal.

Slednjič je počasi bila polnoč z vaškega stolpa. Ko je izzvenel zadnji udarec, sta mož in žena začula lahen šum. Tedaj je žena, radovedna kot je bila, malo potegnila zaveso v stran, in tu sta zapazila v mesečnem žarku, ki je padal na tla, zelo staro, sključeno ženo z belimi lasmi, oblečeno v prekrasno škrlatasto obleko iz pristne svile, okrašeno z dragocenimi čipkami. V roki je držala paličico iz slonove kosti, koje ročaj je bil iz čistega zlata.

Bila je morska vila.

Ribič in njegova žena nista mogla razumeti, kako je vila mogla priti v hišo, ko so bila vendar vrata in okna zaprta. Toda nista imela časa o tem razmišljati, kajti vila je stopila h košari, dvignila svojo čarobno palčico v mesečini in naenkrat so se iz srebrnega traka lunine luči začele sipati najlepše ribe v košaro, ki je bila v nekaj trenutkih do vrha polna.

Tedaj se je stara, dobra vila obrnila in je hotela oditi. Toda nena doma se je ustavila, zmajala z glavo in se nemirno ozirala po kuhinji.

— Tako, je zaklicala z jeznim glasom, nista me torej ubogala... Je že prav... Drago bosta to plačala in nikoli me ne bosta več videla.

Ko je vila spregovorila te besede, se je zablistnilo v sobi, da je ribiču in njegovi ženi kar vzelo vid. V prvem trenutku sta mislila v

svojem strahu, da ju je vila oslepila. Mencala sta si oči, ko sta spet spregledala, vile ni bilo nikjer, luna pa se je bila skrila za črne oblake.

Vila se ni nikoli več vrnila in nikoli več ni bila košara polna rib. V hiši pa je vladal večni prepir, kajti mož je vedno očital ženi, da je ona vsemu temu kriva.

Zdaj pa poslušajte, kaj se je še dalje zgodilo!

Nesreča nikoli ne počiva, pravijo. Nekega dne je vihar vrgel ribičev čoln na čeri in ga razbil, ribič sam si je plavaje komaj rešil življenje. Prehladil se je bil v ledeno mrzli vodi in je zbolel. Ves denar, ki si ga je bil prištedil, je porabil za boleznin in tako mu ni preostalo drugega, kot da je vstopil v službo za majhno plačo k prejšnjemu hudobnemu gospodarju. Lakota in pomanjkanje sta se spet naselila v ribičevo koč, iz bogastva sta spet padla v revščino.

Kaj vse naredi radovednost!

(Dr. B.)

Pika-pok!

Besede Franja Lovšina iz „Veselih pastirčkov“.

(Pevska vaja v zadevanju terc.)

Živahno.

Ferdo Juvánec.

f

Pi - ka - po - ka, pi - ka - pok, vse - ga dal je do - bri Bog,

do - bri Bog: Zla - te ko - pe, tež - ke sno - pe, in pše - ni - co

je - kle - ni - co, da - la bo - de tri po - so - de mo - ke be - le za ne - de - lje,

za po - ga - če in ko - la - če za po - ti - co me - de - ni - co, na o - bro - ke

mast - ne cmo - ke, za na - me ček me - ni hleb - ček, me - - ni

hleb - ček. Pi - ka - po - ka, pi - ka - pok, hva - ljen Bog!

3. KAJ TI GOVORI TA ČUDEŽNA ZVEZDA?

4.

PIRAMIDA.

1			
2			
3			
4			

Številke pomenijo: 1. samoglasnik, 2. del kolesa, 3. žuželko, 4. plevel.

Vsaka nova beseda nastane iz prejšnje tako, da ji dodaš po eno črko!

REŠITVE UGANK IZ DEVETE STEVIKE:

1. Računska uganka: prvi pastir ima sedem, drugi pa pet ovac.
2. Besedna veriga: kis, som, meč, čuk, kad, dan, nad, dim, mak, kot, tat, top, pet, trg, gol, lev, vol, laž.
3. Zagonetni križ: Ljubljana, kraljevič, marjetica.
4. Skrivalnica: Mihec ujame kanarčka, če ga lovi po zgornji poti.

Vse štiri uganke so rešili:

Jamar Janez, Vid Grošelj, Finderle Mirko, Marjan Hočevnar, Sinigoi Lojzek, Darinka Čobal, Vidojka Zajec, vsi iz Ljubljane; Dragica Rataj, Vojnik pri Čezlju; Milan Šerbec, Murska Sobota, Kenda Vladimira, Ziri; Janko Habjan, Ljubica in Čiro Lendovšek, Bukovica nad Škofjo Loko; Kaiser Milka, Dravograd; Zlatica Jug, Studenec pri Mariboru; učenke 5. razreda v Repnjah; Boncelj Primož, Danka Pečar, Zagreb; Pustišek Miloš in Marica Zdole, Kožje; Zvonko Kožel, Soštanj; Šivec Alojz

zij, Valči Pungaršek, Hrastnik; Jelka, Boža in Zoran Roš, Dol pri Hrastniku; Vida Kovačič, Maribor;

Tri uganke so rešili:

Lubči in Vanda Pretnar, Janez Vreček, Miloš Babič, Niko in Ivo Koritnik, Rasto Svajgar, Zdenka Bratuž, Janez Kranjc ml., Ribnikar Stojan, Fedja Šturm, vsi iz Ljubljane; Herman Suchy, Niš; jožica Konda, Metlika; Milan Mihelič, Studenec pri Mariboru; Anika Prestor, Moravče; Julij Vastič in Marica Grčar, Hrastnik; Fras Anton, Ptuj; Dušan in Boris Derhovšek, Sv. Barbara pri Mariboru; Zorc Albin, Sevnica; Edvard Fuhrman, Maribor; Weingerl Vladimir, Soštanj; Zalokar Srečko, Celje; Stanislav Richly, Brežice; Danica Sotlar in Gretica Sušec, Gornja Radgona; Nada in Sonja Sardoč, Št. Ilj v Slov. goricah; Anica Naglič, Gornji Dolič; Verica Ivanšek, Rogatec; Marilka Klun, Ribnica.

Dve uganki so rešili:

Bizjak Vida, Kostanjevica na Krki; Lapornik Ado, Zagorje; Molnar Katka, Bled; Ribnikar Sinči in Jager Matilda, Hrastnik.

Eno uganko so rešili:

Viktor Plečko, Studenec pri Mariboru; Glavnik Lizika, Ptuj; Aleksander Kandušer, Soštanj.

ZAPOMNITE SI TOLE:

Kitajski zid je najdaljša zgradba na svetu. Dolg je 2000 km, visok 16 m, širok 8 m, ter se vleče preko vse Azije. V razdaljah po 100 korakov ima zidane stolpiče. Zgradili so ga pred 2000 leti Kitajci, da so preprečili vpade potujočih roparskih plemen v plodnosna riževa polja. Sedaj ga podirajo.

V letih 1347. do 1350. je pobrala kuga v Evropi 25 milijonov ljudi, dvakrat toliko kakor svetovna vojna.

Kakor sta dognala dva ameriška prirodoslovca, obsega opičji jezik samo 31 besed. Zjutraj se opice pozdravljajo »gko, gko«. Kadar se spuste v boj, kriče »ača, ača«. Smejejo se s »kaha, kaha«; če so slabe volje, pa godrnjajo »ho-oh, ho-oh!«
Beton, ki se uporablja pri gradnji poslopij, se napravlja iz cementa in peska.

GOSJA DRUŽINA V ENI POTEZI.

Cenjeni gospod Doropoljski!

Drznem se Vas prositi, da objavite moje pisemce v Vašem cenjenem koticu. Doma sem v Laškem, od koder se vsak dan vozim v Celje, kjer obiskujem I. razr. realne gimnazije. Izmed ucnih predmetov mi najbolj ugajata zemljepis in slovenščina. Moj razrednik je gospod profesor Mravljak, katerega imam izmed vseh profesorjev najrajši. Privatno se uim nemščine, v kateri zelo napredujem. Teško pričakujem sledečo številko Vašega cenjenega lista »Zvončka«. Najbolj mi ugajajo Vaše uganke.

Pozdravlja Vas Vaša večletna naročnica

Štefica Jug, Laško.

Odgovor:

Ljuba Štefica!

Kako bo pa kaj na Vidovdan? Ali bo tako kot si želiš? Upam, da Te bo Tvoj dobri g. razrednik pohvalil. Zelo me boš razveselila, če mi sporočiš, kakšen je bil uspeh. Prav dober?

Zdravo!

Gospod Doropoljski.

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Iz našega kraja prejmete malokrat kakšno pisemce. Tudi jaz sem zvest čitatelj »Zvončka«. Naročnikov nas je 12. Vsi radi rešujemo uganke. Hodim v 4. oddelku osnovne šole v Bukovici. Čeprav je to enorazrednica, vendar smo že predelali celo Slovenijo, Jugoslavijo in Srednjo Evropo. Sola nas vse veseli. Mene najbolj veselijo zemljepisje, računstvo pa tudi zgodovina in slovnica mi gresta precej v glavo. Uči nas v šoli dobra učiteljica gospa Ljubica Lendovšek.

Želim Vam na Vašim koticarjem vse sepe počitnice in Vas iskreno pozdravljam!

Janko Habjan,

učenec, Bukovica nad Škofjo Loko.

Odgovor:

Dragi Janko!

Kakor vidim, ste pri vas izredno pridni zemljepisci. To je lepo. Kdor kaj ve

o tujih krajih, zna potem bolj ceniti svojo ožjo domovino.

Pozdravi, prosim, prav lepo gospo učiteljico!

Zdravo!

Gospod Doropoljski.

Cenjeni gospod Doropoljski!

Dovolite mi, da se tudi jaz oglasim med Vaše koticarje. Naročen sem na Vaš cenjeni list »Zvonček« že nad 4 leta. Vsa kokrat ga prav željno pričakujem.

Jaz nisem sicer šolar, ker imam že prevelike hlače in jopič, imam pa drugo šolo: tajništvo pri občinskem uradu Zdole nad 12 let. — Čitam prav rad še mladinske povestice, ki jih prinaša »Zvonček« mesec za mesecem.

Posebno so mi všeč Vaše uganke in Vaš kotichek. Če Vam ugaja moje skromno pismo, se bom še kaj oglasil.

Vas iskreno pozdravlja in želi mnogo novih naročnikov na »Zvonček« Vam vdani

Pustišek Miloš, obč. tajnik na Zdolah pri Kozjem.

Odgovor:

Gospod Miloš!

Tako je prav: v šolskih letih se sprijeteljiš z »Zvončkom«, potem si mu vnet bralec tudi pozneje, ko si že sam služi kruh. Kajne, kako tudi nam odraslim dobro de lepa pravljica, zanimiva mladinska povest!

Se kaj se oglasite, prosim!

Zdravo!

Gospod Doropoljski.

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Sv. Miklavž mi je prinesel dva zvezka »Zvončka« s plačano celoletno naročnino. Zvesto čitam tudi Vaša pisma. Ker odgovarjate vsem mladim dopisnikom tako prijazno, si želim tudi jaz Vašega odgovora.

Sem učenka 3. razreda 1. odd. narodne šole v Rogatcu. Uim se rada, še rajše čitam knjige, predvsem pa Vaš »Zvonček«.

Učim se tudi klavir ter se k pouku vozim v Celje v Glasbeno Matico. — Imam bratca, ki je za 1 in pol leta mlajši in se tudi že uči violino.

Veselim se prihodnje številke »Zvončka« in bom ponosna na Vaš odgovor.

Vas srčno pozdravlja

Verica Ivanškova, Rogatec.

Odgovor:

Ljuba Verica!

Dolgo, dolgo je počivalo Tvoje ljubeznivo pismo v mojem globokem predalu. Vidiš, zdaj sem ga pa le spravil na beli dan.

Naj Tebi in bratcu prinese sto lepih pozdravov od

Gospoda Doropoljskega.

•
Cenjeni gospod Doropoljski!

Danes Vas prvokrat nadlegujem. Nameni la sem se že mnogokrat, pa sem vedno odložila. Vaš lepi list »Zvonček« mi jako koristi.

Naročila sem ga lansko leto, meseca novembra 1929. Najbolj mi ugajajo poves ti.

Sem učenka II. razr. osnovne šole na Zusmu. Zelo se veselim veselih počitnic.

S spoštovanjem Vas pozdravlja
Artnak Angela, učenka osnovne šole
na Zusmu.

Odgovor:

Draga Angela!

Upam, da boš dobro dovršila razred, potem bodo počitnice prav gotovo vesele in prijetne.

Pa še kaj se oglasi!

Gospod Doropoljski.

•
Velecenjeni gospod Doropoljski!

Danes se prvič oglašam v Vašem kotic ku, čeprav sem že šest let zvesta naročnica lepega »Zvončka«.

Jaz in moj bratec Ulrik ga komaj pričakujeva. Uredila sva si knjižnico, v kateri imava tudi 5 letnikov »Zvončka«.

Drugič pišem več. Prosim, priobčite moje pisemce v Vašem kotic ku.

Pozdravljam Vas prisrčno in ostanem še naprej Vaša naročnica.

Anica Schmidt,
prvošolka Mestne ženske realne gimnazije
v Ljubljani.

Odgovor:

Ljuba Anica!

Knjižnica je neprecenljiv zaklad v hiši. Da bi le bratca Ulrika in Tebe posneli vsi moji dragi kotic karji!

Iskreno Vaju pozdravljam oba!

Pa še kaj se oglasi!

Gospod Doropoljski.

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Dovolite mi, da se že drugič oglašim v Vašem cenjenem kotic ku. »Zvonček« sem naročila meseca oktobra. Težko sem pričakovala 6. šte v., kajti upala sem, da ste priobčili moje pismo. Pa sem zaman čakala; ko sem dobila Zvonček, sem takoj spoznala, da mojega slabega pisma ni v kotic ku. Debele solze so mi padale na tuja pisma. Potolažila sem se z mislijo, da ni bilo več prostora v kotic ku, ker sem pisala zelo pozna.

V Vašem listu so mi zelo všeč povesti Zeleni ptič in Življenje in prigode male opice. V 6. šte v. pa mi zelo ugaja povest »Kako je Barica prevarala čarovnico«. Všeč so mi tudi pesemce s slikami. V šoli so mi najljubši predmeti: risanje, čitanje, zgodovina in ročno delo.

Imam zelo dobro učiteljico, gospodično Josipino Jecl. Uči me že tretje leto. Vsem bi bilo zelo težko pri srcu, ako bi nas zapustila.

Z željo, da me sprejmete med druge kotic karje, Vas iskreno pozdravljam.

Lizika Šmolčnikova,
Šmartin pri Slovenjgradcu.

Odgovor:

Ljuba Lizika!

Zadnjič grenke solze, danes pa vesel obraz, rdeča lička, smejoče se oči, kaj ne. Za dežjem pride solnce, tako je na tem božjem svetu.

Pozdravi, prosim, prav vdano svojo gospodično učiteljico!

Zdravstvuj!

Gospod Doropoljski.

•
Velecenjeni gospod Doropoljski!

Oprostite, da se tudi jaz oglašam da nes prvič v Vašem prelepem listu »Zvončku«.

Najbolj mi je letos ugajala pravljica »Zeleni ptič«.

Večkrat sem se že namenila Vam pisati, pa si nisem prav upala. Nadejam se, da boste tudi mene uvrstili v Vaš kotic ek. Ako Vam je drago, Vam pišem še.

Iskreno Vas pozdravlja vdana
Petrovec Marija, učenka VI. razreda
osn. šole v Domžalah.

Odgovor:

Draga Marija!

Mene se nihče ne sme bati, češ, nisem se upal. Saj jako rad dopisujem z mladino in od srca sem vesel pisem, zlasti če prijetno pokramljajo z menoj o teh in onih zanimivih rečeh.

Le oglasi se še kaj!

Pozdravljena!

Gospod Doropoljski.

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Tudi jaz sem naročnica Zvončka. Kako silno mi ugajajo povesti. Zahvaljujem se Vam za Vaš trud, da za tako malo vsoto izdajate tako lep, zanimiv list.

Prosim, ali smem tudi jaz pristopiti k Vašim pisateljicam? Rada bi namreč izdala povest »Sirota — kraljica«, čisto samostojno delo.

Prosim za odgovor v prihodnjem Zvončku.

Prav lepo Vas pozdravlja

Dragica Sadnik,
Št. Pavel pri Preboldu.

Odgovor:

Ljuba Dragica!

Kar brž mi pošlji svojo povestico! Če mi bo všeč, jo bom natisnil med prispevke »Iz mladih peres«, da jo bodo čitali vsi moji dragi Zvončkarji.

Na svidenje, torej!

Gospod Doropoljski.

Spoštovani gospod Doropoljski!

Upam, da imate tudi za mene kak koticček v »Zvončku«, zato Vam pišem to pismo. Naročena sem na »Zvonček« prvo leto. Rada ga čitam, ker prinaša toliko

lepega in poučnega. S posebnim zanimanjem čitam »Življenje in prigode male opice« in sploh vse, prav vse, kar prinaša »Zvonček«.

Lansko leto so me poučile ose, da hočejo v miru živetu, zato mi je ugajal tudi članek »V kraljestvu os«.

V moji knjižnici imam že več knjig. To so: »Mladinska Matica«, »Princeza v pomaranči«, »A. B. C. za zdravje« in ne kaj drugih.

Če boste zadovoljni z menoj, bi Vam rada opisala prihodnjič naš dom. Kako delajo na polju, kaj delamo otroci? Ali bi Vas zanimalo to?

Vas iskreno pozdravljam.

Lizika Klančnik, učenka III. odd.
Skorno.

Odgovor:

Ljuba Lizika!

Jako me veseli, da Ti je všeč naš Zvonček in da imaš že lastno knjižnico. Le piši mi lepo, kako živite in delate pri vas, v prihodnjem letniku, ki bo še lepši in zanimivejši od letošnjega, bom pa priobčil Tvoje pisemce.

Na svidenje torej!

Gospod Doropoljski.

Naši risarji.

NA PAŠI

Franja Kac, Šmartin pri Slovenjgradcu.

PASTIRČEK

Stanko Richly, mešč. šola, 4. razr., Brežice.

Vsem dragim Zvončkarjem prijetne počitnice
in na veselo svidenje v jeseni!

